

Aan: de leden van de 'cie VWS

Utrecht 18-06-2020.

Betreft: input AO Jeugd 23-06-2020.

Geachte leden van de cie VWS,

In deze brief willen wij input geven voor het algemeen overleg Jeugd d.d. 23 juni 2020. Wij lichten 3 zaken graag uit:

- De organisatie van de jeugdzorg; het stelsel
- 'Handen aan het bed'
- De waardering voor medewerkers

De organisatie van jeugdzorg; het stelsel

De minister liet eerder weten dat hij kritisch staat tegenover marktwerking in de zorg. De corona-crisis heeft deze mening nog extra ondersteund. Want, zo zegt hij, deze heeft aangetoond dat alle zorg "verregaand moet blijven samenwerken en dat daar waar de financiering erop gericht is om te concurreren dat anders moet worden geregeld. Deze crisis is één groot pleidooi voor minder markt, meer samenwerking en meer centrale regie."

Deze kritiek op de marktwerking zien wij echter niet concreet terug in de bijgevoegde stukken van het AO. In bijgevoegde brief onder punt 7 (aanpak inkoop en aanbesteden sociaal domein) geeft hij weliswaar aan dat hij via een vereenvoudigde aanbestedingsprocedure wil bereiken dat gesprekken tussen gemeenten en zorgaanbieders niet langer gaan over procedures maar over de inhoud van zorg, maar hiermee blijft de marktwerking gewoon in stand.

Ten aanzien van de financiering kondigt de minister in zijn brief van 21 januari (punt 5) aan binnenkort de opdracht uit te zetten voor het onderzoek naar of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben.' Dat onderzoek zal in het najaar afgerond zijn. Hij refereert hierbij aan het onderzoek van KPMG om meer inzicht te verkrijgen in de besteding van jeugdhulpmiddelen.

Hieruit blijkt dat gemeenten de afgelopen jaren meer zijn gaan uitgeven aan zorg aan jeugdigen. De oplossing lijkt te worden gezocht in de beïnvloeding door gemeenten via sturing op reikwijdte en prijs.

Dat de oplossing in meer centrale regie zou zitten, onderschrijven wij ook niet. Sterker nog, suggereren dat de problematiek in de jeugdzorg wordt opgelost via een stevigere regie door de overheid, wordt opgevat als een belediging voor medewerkers. Er is namelijk geheel geen sprake van onwil om samen te werken. Jeugdzorgwerkers geven zelfs niet aflatend signalen af dat hulp aan gezinnen niet mogelijk is zonder samenwerking met andere expertise.

Maar er is sprake van een stelsel dat de perverse prikkels van concurrentie in zich heeft om samenwerking en lering te stagneren en deze te omgeven met regels, administratie, bureaucratie en gesprekken over geld. Dit is een resultante van de zogenoemde marktwerking in de jeugdzorg. En juist in een sector als de jeugdzorg zeer ongewenst. Dit lossen we niet op door samenwerking af te dwingen via regie van de overheid. Dit lossen we op door de jeugdzorg dusdanig te organiseren dat samenwerken daadwerkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Wij hameren er al jaren op dat de relatie tussen professionals en cliënten de kern is van de jeugdzorg. De rest eromheen zou faciliterend moeten zijn aan die kern. Je vraagt je af wat er nog meer moet gebeuren om in te zien dat daarvoor het hele systeem van inkoop, controledrift en organisatiebelangen op de schop moet. Dat de overheid een financiële verantwoordelijkheid voor de (facilitering van de) jeugdzorg heeft, maar dat de jeugdzorg het beste werkt als jeugdzorgwerkers onafhankelijk kunnen werken. Zij zijn namelijk opgeleid en toegerust om de juiste mate van zorg te organiseren en te leveren.

We concluderen dat de minister zowel ten aanzien van zijn stelling 'minder marktwerking, meer samenwerking' als de noodzaak tot extra middelen de gemeenten verantwoordelijk houdt en het landelijk mogelijk is om in te grijpen en bij te sturen. Maar waar zit dan de volgens de minister noodzakelijke fundamentele verandering? Die zien wij helaas niet.

'Handen aan het bed'

Enige tijd geleden is er gepleit voor het oprichten van landelijke expertisecentra. Jeugdzorgwerkers waren in de veronderstelling dat hiermee werd bedoeld dat er landelijk organisaties zouden komen met expertise die zeer complexe zorg *leveren*.

In de kamerbrief lezen wij nu dat de expertisecentra het doel hebben om te *ondersteunen bij het organiseren van passende hulp*. Wij vragen ons af of dit werkelijk de bedoeling was van de opzet van de expertisecentra.

Het kan toch niet de bedoeling zijn dat er in de jeugdzorg jaarlijks 26 miljoen wordt ingezet op het inrichten van overleg-, en organisatiestructuren in plaats van inzet op daadwerkelijke 'handen aan het bed'?

Waardering van medewerkers

Met stijgende verbazing hebben wij de ontwikkeling rondom de motie Asscher-Marijnissen, over structureel meer waardering voor medewerkers in de zorg, gevolgd.

De allereerste landelijke staking in de jeugdzorg vond plaats in september 2019. Deze staking was gericht tegen het, werkdruk-verhogende, beleid van deze minister. Mede omdat het Rijk onvoldoende investeert in een aantrekkelijke sector en behoud van medewerkers. Waaronder een passende waardering.

De cao voor jeugdzorgwerkers is de afgelopen jaren niet of minimaal meegestegen met de reguliere prijsverhogingen. Werkgevers en vakbonden hebben de opdracht te zorgen voor waardering van medewerkers en bij te dragen aan een aantrekkelijke sector. Hiervoor is nu 0,6 miljard minder voorhanden dan vorig jaar, toen de cao niet veel meer in zich had dan inflatieniveau.

Dit is te weinig en daarmee een onmogelijke opdracht. We lopen het risico dat, in tijden van een nog extremere inzet dan normaal, velen de sector de rug zullen toekeren als passende waardering uitblijft. Niet alleen zal de maatschappelijke schade hiervan toenemen, ook is het een economisch risico als binnenlandse bestedingen uitblijven door achterblijvende lonen.

Kortom; 'door-ontwikkelen' en 'rommelen in de marge' van de ingeslagen weg gaat niets oplossen. De coronacrisis leidt ons naar een maatschappelijk debat over herwaardering en her-organisatie van de zorg, waaronder de sector jeugd. Laten we de inzichten die mede tijdens de coronacrisis zijn opgedaan inzetten om de jeugdzorg goed te gaan regelen. Het is tijd voor grote verandering.

Met vriendelijke groet,

Maaïke van der Aar
Bestuurder FNV Jeugdzorg